

NOVÝ ORIENT

ABSTRAKTY

ODBORNÝ
ČASOPIS
ORIENTÁLNÍHO
ÚSTAVU AV ČR
ROČNÍK 76/2021

2

CENA 110 Kč

Islámský stát a problém suveréna

Pojetí suverenity u Sajjida Qutba a Rúholláha Chomejního a problémy jeho praktického uplatnění

JAKUB KOLÁČEK

Text se zabývá problematikou suverenity v moderním islámském politickém myšlení. S využitím několika nedávno vydaných studií a zároveň i vlastním srovnáním postojů k této otázce v díle egyptského teoretika Sajjida Qutba a v politické teorii a praxi íránského šíitského duchovního a zakladatele Islámské republiky Rúholláha Chomejního sleduje specifické chápání tohoto konceptu v řadách radikálních muslimských politických aktivistů 2. pol. 20. stol. a zároveň i problémy, které přinesla snaha jej uvést do praxe. Jak se ukazuje, islamisté založili svou koncepci alternativního politického uspořádání, kterým chtěli nahradit post-koloniální sekulární stát, na odmítnutí konceptu suverenity a jeho převedení na transcendentní Boží autoritu. Příklad praktického uplatnění této teze v porevolučním Íránu ale ukazuje praktickou neudržitelnost a iluzornost takového řešení, které v důsledku vede ke vzniku nepřiznané suverénní moci, která se koncentruje v rukou jednotlivce a může nabývat až totální podoby – jak je nakonec v závěru jeho vlády implicitně uznáno i samotným Chomejním.

Öngütský král Jiří (Körgiz) ve světle nových pramenů

VLADIMÍR LIŠČÁK

Článek se zabývá významnou postavou spojující východní a západní křesťanství – panovníkem z mongolského kmene Öngütů. Byl pokřtěn františkánským arcibiskupem v Chánbalyku Janem z Montecorvina a začleněn do katolické církve. Původně však vyznával nestoriánské náboženství, a proto i jeho jméno Jiří (italsky *Giorgio*), které dostal při křtu, je prepisováno z jeho syrské podoby *Gīwargīs* (čínsky *Kchuo-li-ti-s'* 闊里吉思 *Kuòlǐjísì*, turkicko-mongolsky *Körgiz*). Jeho předek pomáhal Čingischánovi při dobytí kmene Najmanů, proto byla po jeho smrti jeho rodina chráněna mongolskými vládci a bylo vytvořeno i manželské spojenectví mezi Öngüty a rodinou mongolských chánů. Jiří (Körgiz) sloužil vojensky mongolsko-jüanské říši a zahynul při potlačování povstání v západní části říše (pozdějším Sin-ťiang) v roce 1298. S Montecorvinem ho spojovalo mimo jiné i to, že údajně přeložil obřady latinského ritu do jazyka Öngütů, aby mohly být slouženy v jeho zemi. O králi Jiřím se krátce zmiňl i Marco Polo. Krále Jiřího známe nejen z dobových pramenů, ale je doložen i epigrafi cky v archeo-logických nálezích z oblasti Vnitřního Mongolska.

Zjizvení, holohlaví a potetování

Způsobili japonští piráti pád korejského Korja?

LUKÁŠ KUBÍK

Vody Východního, Žlutého a Východočínského moře byly od první poloviny 13. století do konce 16. století ovládnuty japonskými piráty wäg 倭寇. Od první poloviny 13. století wäg útočili na korejské království Korj 高麗 (998 – 1392). Jejich aktivita hnaná politickými událostmi v Japonsku vzrostla rapidním způsobem po pádu mongolské říše. Wäg terorizovali nejen obyvatele Koreje, ale i Číny a Japonska. Kontrolovali námořní trasy, přepadávali obchodní a tributární poselstva, pravidelně podnikali loupežné nájezdy do přímořských oblastí a ovlivňovali politiku zasažených států. Tato studie pojednává o nájezdech japonských pirátů na Korj ve druhé polovině 14. století. Na několika příkladech se pokusí dokázat, že pirátská činnost wäg významně přispěla k dynastickému převratu a pádu Korja v roce 1388 a úspěšná politika nové dynastie vůči pirátům dokázala stvořit legitimizační mýtus jeho zakladatelů.

Tatbír, aneb řezání do hlavy coby důkaz pevné víry

BŘETISLAV TUREČEK

Článek se zabývá šíitskými rituály v období 'ášúry, připomínajícími „mučednickou“ smrt imáma Husajna v 7. stol., a to s důrazem na jejich nejextrémnější podobu, tzv. *tatbír*, při němž věřící záměrně prolévají svoji krev. Text založený z velké části na terénním výzkumu v Libanonu a v Íránu nastiňuje momentální podobu veřejné diskuze i politické souvislosti *tatbíru*.

Dogonské náboženství: fakta vs. fantazie a problematika výzkumu

ONDŘEJ HAVELKA

Článek se zabývá dogonským náboženstvím, tedy původním subsaharským náboženstvím etnika, které je úzce svázáno s útesem Bandiagara v jižní části západoafrického Mali. Cílem článku je upozornit na existenci jedinečné náboženské tradice, nabídnout diferenciaci dostupných informací o této tradici a varovat před typickými nedostatky soudobého terénního výzkumu v oblasti některých tradičních afrických náboženství. Téma zpracovávám na základě vlastního terénního výzkumu a komparace relevantní literatury a také vztahu dostupných informací vzhledem k okolním náboženstvím, zejména západoafrickému vodunu.

Svazek pevný jako uzel na obi

Písně hraničářů ve světle historie

SYLVA MARTINÁSKOVÁ

Text představuje oblast tzv. písní hraničářů (*sakimori no uta*) obsažených ve významné básnické antologii Man'jóšú z 8. století. Autorka nastiňuje historický kontext problematiky hraničářů ve vztahu k regionu severního Kjúšú, dále uvádí místo *sakimori no uta* ve jmenované antologii a poskytuje základní charakteristiku a kategorizaci těchto básní. Zvláštní pozornost je věnována opakovaně uplatňovanému motivu pásu *obi* a jeho symbolice.

↑ Obrázek odpovídá článku Lucie Olivové
KOROMANDELSKÝ PARAVÁN Z VALTICE

Koromandelský paraván z Valtice

LUCIE OLIVOVÁ

Článek se soustředí na rozměrný 12-dílný paraván původně v majetku rodu Liechtensteinů, nyní ve sbírkách SZ Valtice. Je zdobený technikou koromandelského laku a byl vyroben v čínské provincii Fujian jako dar k padesátým narozeninám vysokého úředníka a jeho choti. Tyto okolnosti jsou uvedeny v oslavném textu z roku 1683, vyrytém spolu se jmény donátorů na zadní ploše paravánu. Na přední ploše je bohatý výjev s postavami v zahradním paláci, který se vztahuje k jistému Zhang Gongyimu 張公藝 z dynastie Hou Jin (936-946), postavě symbolizující dlouhověkost a početnou rodinu. Článek obsahuje nejen podrobný popis výjevu a jeho dekorativního lemu, ale též pojednává o historii výroby koromandelských laků.

